

2. *Иванчук И. А.* Риторическая компетенция как важнейшая составляющая высокой речевой культуры и ее значение в современной жизни общества: задачи изучения и обучения [Электронный ресурс] / И. А. Иванчук // Роль риторики и культуры речи в реализации приоритетных национальных проектов: материалы XII междунар. науч. конф. по риторике (29-31 января 2008 г.). – С. 183-186. – Режим доступа: <http://www.ritorika.info/novosti/konferencija-2008/>.
3. *Калюжка Н. С.* Формування риторичних умінь у фаховій підготовці майбутніх учителів початкової школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. С. Калюжка ; ДВНЗ “Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди”. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – 19 с.
4. *Капська А. Й.* Педагогіка живого слова : навч.-метод. посібник / А. Й. Капська. – К. : ІЗМН, 1997. – 140 с.
5. *Ножин Е. А.* Мастерство устного выступления [текст] : учеб. пособие / Е. А. Ножин. – М. : Политиздат, 1989. – 256 с.
6. *Савенкова Л. О.* Мовленнєва діяльність викладача : навч. посіб. / Л. О. Савенкова. – К. : КНЕУ, 2006. – 192 с.
7. *Сагач Г. М.* Словник основних термінів та понять риторики : навч. посіб. / Г. М. Сагач. – К. : МАУП, 2006. – 280 с.
8. *Сухомлинський В. О.* Інтерес до учіння – важливий стимул навчальної діяльності. – Вибрані твори : в 5 т. – Т. 5. [статті] / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – С. 14-15.

Мартиненко С. М. Проблема подготовки учителя начальной школы к речевой риторической деятельности: особенности, достижения и перспективы.

В статье представлен анализ особенностей подготовки учителя начальной школы к речевой риторической деятельности, классификация его основных риторических умений, обоснованы особенности преподавания дисциплины “Основы речевой риторической деятельности учителя начальной школы (Педагогическая риторика)”.

Ключевые слова: подготовка учителя начальной школы, ораторское искусство, педагогическая риторика, речевая риторическая деятельность, риторические умения, риторическая компетентность.

Martinenko P. M. Problem of preparation of teacher of initial school to vocal rhetorical activity: features, achievements and prospects.

In the article the analysis of features of preparation of teacher of initial school is presented to vocal rhetorical activity, classification of his basic rhetorical abilities, the features of teaching of discipline of “Basis of vocal rhetorical activity of teacher of initial school are grounded (Pedagogical rhetoric)”.

Keywords: preparation of teacher of initial school, oratorical art, pedagogical rhetoric, vocal rhetorical activity, rhetorical abilities, rhetorical competence.

УДК 378.147:373.011.3-051

Матвієнко О. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті розроблено й науково обґрунтовано систему підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи.

Ключові слова: конкурентноздатність вищої освіти, інтеграція, європейський освітній простір, підготовка вчителя, педагогічна взаємодія, співробітництво.

Гуманізація системи освіти, перехід від авторитарно-директивної педагогіки до особистісно-зорієнтованого навчання та виховання висуває підвищені вимоги до реформування професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, її подальшого оновлення та вдосконалення.

Перед вищими навчальними закладами України постало завдання перебудови системи педагогічної професійної підготовки таким чином, щоб уже в процесі навчання у студентів формувалися професійно-педагогічні знання, навички й уміння, спрямовані на таку організацію педагогічної взаємодії, яка б відповідала принципам гуманності, демократизації, коли і вчитель, і учні є активними учасниками педагогічного процесу.

Проблема підготовки вчителя до виховної діяльності в історії педагогічної думки значно еволюціонувала під впливом різноманітних соціально-економічних, культурно-політичних, моральних і психолого-педагогічних чинників.

На кожному етапі розвитку суспільства саме до вчителя висували особливі вимоги.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні шляхів та умов професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховної діяльності.

У контексті нашого дослідження великого значення набувають філософсько-методологічні засади підготовки вчителя до освітньо-виховної діяльності (В. Андрущенко, С. Гончаренко, О. Гукаленко, І. Зязюн, В. Краєвський, В. Лугай, Н. Ничкало, І. Підласий, С. Сисоєва, О. Сухомлинська та ін.); основні положення психології про особливості праці вчителя (Г. Балл, І. Бех, В. Лазарєв, О. Леонтьєв, В. Семиченко та ін.); особливості професійної підготовки вчителя у вищому навчальному закладі (О. Абдуліна, Р. Гуревич, Н. Мойсеюк, О. Пехота, М. Сметанський, Г. Філонов, О. Шестопалюк, В. Шахов, Н. Щуркова та ін.); теоретичні і методичні основи підготовки вчителів школи першого ступеня (Н. Бібік, В. Бондар, П. Гусак, О. Кучерявий, С. Литвиненко, Д. Пашенко, О. Савченко, Л. Хомич, Л. Хоружа, І. Шапошнікова та ін.).

Пошук шляхів інтенсифікації підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності відбувається у кількох напрямках: вивчення питань історії та філософії вищої педагогічної освіти – В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Н. Ничкало, В. Шадріков, І. Яковлев та ін.; удосконалення технологій навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти – І. Бех, В. Беспалько, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, Л. Кандрашова, Н. Кузьміна, В. Лозова, Н. Тализіна, Р. Хмелюк, М. Шкіль, М. Ярмаченко; розроблення нових педагогічних технологій – В. Бондар, Л. Вовк, О. Глузман, О. Падалка, І. Підласий, І. Прокопенко та ін.

На разі можна зауважити, що, як і будь-яка сфера людської діяльності, освіта віддзеркалює загальний стан суспільства. Прикметною ж особливістю освіти є те, що в ній найповніше втілюється цілепокладаючий характер людської діяльності. Пригадаймо, що ціль – це ідеальний образ майбутнього результату діяльності. Отже, від того, які цілі ми поставимо перед освітою сьогодні, значною мірою залежить, які результати ми отримаємо завтра.

Сьогодні у нашій державі відбуваються зміни структури, цілей і завдань освіти, які проходять у контексті глибоких соціально-економічних і політичних зрушень і змін, започаткованих у 90-х роках ХХ століття. Їх можна розцінювати як перехідні, модернізаційні, реформаційні.

Такий стан справ викликаний тим, що утворився розрив між глобальними потребами суспільства та результатами освіти; між об'єктивними вимогами часу і загальним рівнем освіченості та культурності громадян; між потребами особистості та можливостями їх задовольнити, між сучасною методологією освіти та існуючими практиками.

В Україні формується державна політика в галузі освіти, створено основне законодавче поле освітньої галузі, розроблено нормативно-правову базу для розвитку

національної системи освіти. Прийнято закони “Про освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про професійно-технічну освіту”, “Про вищу освіту”, прийнято Національну доктрину розвитку освіти України. Отже, державна політика в галузі освіти визначена і реформування розпочалося.

Що до методологічного, цілісного і системного осмислення нових функцій освіти у сучасному вимірі, то необхідно зазначити, що характерною рисою сьогодення є стан переходу від одних освітніх парадигм до інших, від однієї філософії освіти до іншої, які враховують і пошуки нових дискурсів і парадигм, про які говорилося вище. Сьогодні в освітньому просторі України маємо різні підходи до цілей і цінностей освіти. Вони представлені трьома базовими концепціями освіти: традиційною, раціоналістичною та гуманістичною.

Традиційні концепція, яка впродовж багатьох десятиліть була єдиною офіційною концепцією, і сьогодні істотно впливає на освіту в країні. У її рамках провідну роль відіграють три постулати:

Перший – це положення про те, що освіта своєю основною метою висуває оволодіння базовими знаннями, вміннями і навичками. Лише міцно засвоївши такі основні “інструменти учіння” як читання, письмо, математичну грамотність, учні зможуть у майбутньому успішно вивчати академічні дисципліни.

Другий - у навчальних закладах різних рівнів на першому місці має знаходитися вивчення і засвоєння дійсно важливих і необхідних, тобто академічних знань. За різних можливостей і комбінацій в освіті основне навантаження лежить на базових дисциплінах і найважливіших галузях знань.

Третій – “морально-освітній” постулат, згідно з яким освіта не можлива без засвоєння певних етичних цінностей. Отже, одне із кардинальних завдань освіти – долучення дітей та молоді до цінностей духовного життя людства.

Представники раціоналістичної концепції, найменш поширеної у країні, зосередили свою увагу на найбільш ефективних способах засвоєння учнями різних видів знання, а також на вирішенні завдань практичної адаптації молоді до наявних соціальних умов шляхом застосування відповідних освітніх механізмів.

З кардинально інших позицій дивляться на філософію освіти представники гуманістичного спрямування, нової філософії освіти, яка набуває в Україні все більшого поширення у зв'язку з переглядом парадигм у контексті реформування освіти. На протигагу традиційним підходам з їх книжно-академічною опорою у навчанні, раціоналістам з їх прагматично-адаптивною ідеєю, гуманісти вбачають сенс освіти, його зміст як необхідну умову для особистісного самовираження людини, як можливість найбільш повно й адекватно відповідати природі людської особистості. Сутність освіти вони вбачають у тому, щоб допомогти людині знайти те, що у ній уже закладено, а не навчити її того, що придумано кимсь раніше, апріорно.

Таким чином, освіта, спрямована “ззовні”, має поступитися місцем освіті, спрямованій “зсередини”, що й відкриває найбільш плідний шлях до самореалізації особистості. Функція освіти, згідно з цією логікою, полягає у створенні умов для реалізації особистістю своїх природних можливостей, само актуалізації свого власного “Я”.

Орієнтиром для програми дій у цьому напрямі може виступати методологічне положення, згідно з яким для сучасного суспільства буде характерний тип людини, в особистості якої сформоване активне позитивне ставлення до планети Земля, до Вітчизни, до іншої людини і до самої себе, до праці, до сім'ї, до надбань матеріальної і духовної культури.

Величезного значення гуманістична концепція надає освітньому середовищу, яке стає своєрідним каталізатором успішної освіти.

Педагоги, які поділяють “гуманістичну перспективу”, у пошуках форм і моделей освітнього процесу спираються на такі цінності, як співробітництво, рівність, довіра, взаємодопомога, толерантність, а не на протилежні – технократичні цінності, які знаходять своє відображення у відносинах залежності, конкуренції, ієрархії влади і контролю над іншими.

В структурі гуманістичної філософії освіти особливе місце належить педагогічним формам, засобам, методам і прийомам, за допомогою яких відбувається взаємодія дорослого і дитини, молодшої людини. Вони розглядаються як соціокультурна система, що базується на повазі до особистості, де той, хто навчається, як особистість і як індивід отримує однакові з навчаючим можливості соціального, культурного і психологічного зростання.

Для вирішення цих і багатьох інших проблем необхідно, на наш погляд, щоб академічна педагогічна наука стала дійовими засобами розроблення й реалізації ініціативних навчально-виховних проєктів. Сьогодні ж вимагає, щоб саме вона, очоливши вкрай необхідні процеси гуманізації педагогічної сфери, спрямувала дослідницький пошук, надаючи йому культуровідповідного, філософського, наукового обґрунтованого змісту. Сучасна науково-педагогічна стратегія має цілеспрямовано проєктувати розвиток особистості дитини. Це загально методологічне положення увібрало всі перипетії довготривалих наукових дискусій про природу людської особистості - від ідей вільної освіти до ідей жорсткої регламентації педагогічної дії. Їхнє існування в історії педагогіки, в її теоретичній системі не було б таким суперечливим, якби концептуальний апарат цієї галузі науки був менш консервативним, створював перманентні можливості для динамічних змін. Проте в його структурі найвиразливішою з позиції розвитку була саме категорія дитинства.

Дитинство як соціальний феномен залишилося, по-перше, на околиці наукових інтересів творців педагогіки, а по-друге, уявлення про нього було надзвичайно поверхневим, формальним, тобто таким, що не могло суттєво вплинути на становлення відповідних педагогічних положень. Основним чинником, який відігравав вирішальну роль в інтерпретації цієї проблеми, був брак історичного підходу до розгляду дитинства, приписування йому стислих, константних характеристик. У цьому ж незацікавленість категорією дитинства в методологічному плані призвела до невиправної закритості педагогіки як наукової системи. І сьогодні, в часи докорінного перегляду, переосмислення і обґрунтування нової філософії освіти, освіти XXI століття, завдання психологічної і педагогічної науки – створити найкращі умови для самопізнання, саморозвитку, а потім і самореалізації власної сутності кожною особистістю.

Перехід від авторитарно-директивної педагогіки до особистісно зорієнтованого навчання та виховання значною мірою залежать від розвитку суб’єкт-суб’єктних взаємин між учителем та учнями в навчально-виховному середовищі, їхньої міжособистісної взаємодії на засадах діалогу, співпраці, партнерства. Проблема взаємин суб’єктів навчально-виховного процесу завжди була актуальною. Від її розв’язання безпосередньо залежить продуктивність упровадження нових освітніх технологій у педагогічну практику, рівень духовного зростання особистості.

Взаємодія суб’єктів педагогічного процесу у контексті філософії освіти розглядається як об’єктивна універсальна категорія, як методологічний принцип пізнання природи і людей, як феномен зв’язку, впливу і розвитку різних суб’єктів у процесі взаємних впливів один на одного.

Підготовка майбутнього вчителя до різних видів взаємодії суб'єктів освітнього процесу висвітлена у працях таких науковців, як А. Авраменко, Л. Байбородова, А. Вербицький (групова взаємодія), Ю. Акаймова (міжкультурна комунікація), Т. Асланова, О. Іванова (мовленнєва підготовка), С. Горбачова, М. Дигун, Л. Єпринцева, С. Єфремов, О. Мещерякова (педагогічна взаємодія), Е. Заредінова (морально-ціннісні взаємини батьків і дітей в історичному аспекті), В. Казанська (співробітництво у навчанні), І. Кобзарєва (особистісно орієнтована взаємодія), Ю. Костюшко, М. Рибаківа (конфлікт та взаємодія в освітньому процесі), В. Семиченко (проблеми взаєморозуміння), Т. Устименко (міжкультурна взаємодія), Г. Хайрулін (технологія взаємодії). Також взаємодії як формі суб'єкт-суб'єктних відносин значну увагу приділяють такі вчені: В. Андрєєв, Л. Байкова, Л. Гребенкіна, Н. Дьоміна, В. Журавльов, Є. Коротаєва, С. Кондратьєва, І. Ларіонова, В. Панюшкін, В. Семиченко, Г. Цукерман, М. Шульц та ін. Психологічні засади взаємодії як форми спілкування розробляли І. Бех, О. Леонтєв, Б. Ломов, В. Моляко, Р. Нємов, А. Петровський, Т. Яценко тощо.

Аналіз наукових визначень засвідчує, що педагогічну взаємодію неправомірно ототожнюють з “педагогічним спілкуванням”, адже кожна із цих категорій має певну функціональну самостійність і ми розглядаємо педагогічне спілкування як форму педагогічної взаємодії. Визначення поняття як доцільний контакт педагога і вихованця відповідає більшою мірою визначенню міжособистісної взаємодії, не висвітлюючи особливостей саме педагогічної взаємодії. У визначеннях педагогічної взаємодії як сукупності педагогічних ситуацій, на наш погляд, враховується лише діяльнісний компонент педагогічної взаємодії. Розглядаючи педагогічну взаємодію як взаємну активність вихователів і вихованців, її ототожнюють з педагогічною співпрацею, педагогічним партнерством і зводять суто до взаємної активності вихователів і вихованців. Зведення педагогічної взаємодії тільки до взаємин між сторонами заперечує предметно-діяльнісний аспект, відтак, на нашу думку, є однобічним. У проведеному порівняльно-понятійному аналізі явища педагогічної взаємодії увиразнилося її значення: воно завжди посідає або провідну, або важливу, але не підлеглу позицію в категоріальному ряду педагогіки. Це узгоджується з тезою про те, що категорія “педагогічна взаємодія” є базовою для педагогічної науки і практики. Отже, розглядаючи педагогічну взаємодію як узагальнену базову категорію педагогіки, її можна визначити як детерміновану освітню ситуацію, опосередковану соціально-психологічними процесами і зв'язок суб'єктів (і об'єктів) освіти, що веде до кількісних і/або якісних змін якостей і станів цих суб'єктів і об'єктів. Сутність педагогічної взаємодії полягає в тому, що однобічний вплив змінюється взаємодією, в основі якої – спільна діяльність вчителя та учнів. Основними її параметрами є взаємини, взаємоприйняття, підтримка, довіра.

Педагогічна взаємодія як феномен зв'язку та взаємовпливів передбачає актуалізацію суб'єкт-суб'єктних стосунків, що потребує обґрунтування теоретичних засад професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про активізацію інтересу вітчизняних дослідників щодо проблеми формування готовності майбутніх учителів до виховної діяльності. Науковці обґрунтовують поняття “готовність до виховної діяльності” як фундаментальну, цілісну, інтегративну властивість особистості, в якій виражено в єдності мотиваційні та процесуальні компоненти регуляції діяльності й поведінки вчителя-вихователя (О. Матвієнко); як складне інтегральне утворення, багатовимірну систему, що включає мотиваційний, орієнтаційний, пізнавально-операційний, емоційно-вольовий, психофізіологічний, оцінювальний компоненти (Л. Кондрашова та ін.).

З урахуванням наявних підходів щодо трактування “готовності до виховної діяльності” нами обґрунтовано поняття “готовність майбутнього вчителя до педагогічної

взаємодії". Готовність є інтегративним особистісним новоутворенням, що формується на підставі теоретичних знань, практичних умінь, значущих особистісних якостей та життєвого досвіду. Вивчення сутності й змісту готовності майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії дало нам змогу вирізнити структурні компоненти готовності майбутнього вчителя до виховної діяльності у навчально-виховному середовищі школи: ціннісно-мотиваційний компонент визначає сформованість ціннісних орієнтацій майбутніх учителів до впровадження педагогічної взаємодії; мотиваційне ставлення до значущості опанування основ педагогічної взаємодії; мотиваційну спрямованість на забезпечення педагогічної взаємодії; змістово-процесуальний компонент визначає рівень опанування майбутніми вчителями системними знаннями про зміст, специфіку та функції педагогічної взаємодії; рівень оволодіння майбутніми вчителями системними знаннями про психофізіологічні та вікові особливості школярів, психологічні закономірності навчання, виховання та розвитку школярів, теоретичні основи педагогіки та психології; розвиненість у майбутніх учителів професійно-педагогічного мислення, свідомості; дієво-операційний компонент визначає готовність майбутніх учителів до реалізації ціннісно-орієнтаційної та соціально-виховної функції; спрямованість майбутніх учителів на забезпечення педагогічної взаємодії; сформованість у майбутніх учителів педагогічної вправності, розвиненість педагогічної креативності.

Науковий аналіз проблеми засвідчив, що в педагогічній науці та практиці вищої школи велика увага приділялася вивченню методологічних, теоретичних, методичних аспектів професійної підготовки майбутнього вчителя як до виховної діяльності, так і до педагогічної взаємодії у навчально-виховному процесі.

Професійна підготовка майбутнього вчителя до виховної діяльності детермінована взаємозв'язком і взаємозумовленістю загального, особливого й одиничного. Як загальне – вона є складовою неперервної педагогічної освіти і передбачає врахування світових глобалізаційних тенденцій. Як особливе – виокремлює специфіку виховної діяльності; як одиничне – досліджує педагогічну взаємодію у навчально-виховному середовищі школи.

Науково-практичні знахідки вітчизняних дослідників, ретроспективний аналіз професійної підготовки майбутнього вчителя дозволили значно звужити коло нашого пошуку і дали підставу зробити висновок, що підготовка майбутнього вчителя до виховної діяльності має спрямовуватися на: систематизацію професійно важливих знань про сутність та зміст педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи; формування необхідних професійних умінь та навичок для забезпечення педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи; розвиток професійних здібностей; зміну, формування, посилення професійних установок особистості майбутнього вчителя (цільових, змістових, операційних); стимулювання творчості, інноваційної діяльності, мотивація подальшого професійного вдосконалення.

Вивчення наявних у педагогічній теорії та практиці надбань дало змогу розробити модель підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності. Метою створення такої моделі є формування готовності у майбутніх учителів до педагогічній взаємодії у навчально-виховному середовищі школи. Розроблена модель ґрунтується на діалектиці співвідношення загального, особливого та одиничного.

Модель підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності у навчально-виховному середовищі школи має три блоки: цільовий, процесуальний і результативний. Взаємодія цих блоків у загальному навчально-виховному процесі педагогічного вищого навчального закладу забезпечить постійний, цілеспрямований і послідовний вплив на студентів різноманітних взаємопов'язаних, взаємодоповнювальних форм, методів і прийомів роботи. Поетапна підготовка майбутніх учителів до виховної діяльності – це цілісний педагогічний процес, який передбачає поступове ускладнення видів діяльності

під час акцентування уваги на формуванні певного компонента, забезпечує інтенсифікацію методів і прийомів підготовки.

Важливими компонентами системи підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності є: мета і завдання цього процесу; методологічні засади (підходи) побудови навчального процесу у вищій педагогічній школі, які забезпечують його спрямованість на формування готовності майбутніх учителів до виховної діяльності (системний, діяльнісно-зорієнтований, особистісно зорієнтований); структурні компоненти підготовки: ціннісно-мотиваційний, змістово-процесуальний, дієво-операційний; зміст підготовки: гносеологічно-аксіологічна підготовка, професійно зорієнтована творча діяльність, операційно-технологічна діяльність, оцінно-рефлексивна діяльність, розвиток професійно-смыслового потенціалу майбутнього вчителя; технологія підготовки (особистісно зорієнтована), підґрунтя якої становлять інноваційні методи і форми навчання; педагогічні умови й етапи підготовки (мотиваційно-пізнавальний, операційно-технологічний, рефлексивний, ціннісно-коригувальний); критерії готовності до виховної діяльності (сформованість мотивації до забезпечення педагогічної взаємодії; розвиненість гуманістичної спрямованості; розвиненість професійно-педагогічної свідомості, мислення; сформованість педагогічних знань; розвиненість педагогічної креативності; сформованість педагогічної вправності); результат підготовки: готовність до виховної діяльності (професійні та особистісні якості, знання, вміння, навички, досвід).

Висновки. Незважаючи на світовий досвід розвитку педагогічної освіти, саме професійна підготовка майбутнього вчителя до виховної діяльності не набула цілісного, системного висвітлення. Актуальність та перспективність цієї проблеми зумовлена такими чинниками: зміна цілей освіти спричинює її зосередженість на потребах особистості, її актуального розвитку і життєвих перспективах; результатом особистісно-орієнтованої освіти є особистість дитини з розвинутим почуттям гідності, самоповаги, розуміння основних цінностей людських стосунків, бажанням і вмінням самостійно вчитися; практичне втілення ідей особистісно зорієнтованої освіти зумовлює її варіативність, яка на сьогодні є найсуттєвішою характеристикою шкільного простору держави; в сучасних умовах модернізації педагогічної освіти необхідно посилити її практичну спрямованість, надати цьому процесу системний і цілісний характер, домогтися гармонізації особистісної і професійної складових підготовки майбутніх учителів.

Обґрунтовані теоретико-методологічні засади уможливили розробку концептуальної моделі професійної підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності. Зазначена модель реалізується в двох площинах: 1) структурній (мета; суб'єкти; предмет їх спільної діяльності; засоби комунікації); 2) процесуальній: ціле-мотиваційний (розвиток внутрішньої і зовнішньої мотивації; наповнення мети підготовки змістом педагогічної взаємодії: розвиток здібностей кожного суб'єкта); змістовий (зміст виховної діяльності у навчально-виховному середовищі школи); операційно діяльнісній (гностичні; творчо-комунікативні; проектувальні, комунікативні, організаційні вміння; засоби, форми, методи організації педагогічної взаємодії), оцінно-результативній (внутрішній або зовнішній продукт самостійне оволодіння шляхами наукового пошуку, набуття досвіду педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі).

Ефективність професійної підготовки майбутніх учителів до виховної діяльності досягається шляхом внесення у педагогічний процес ВНЗ доповнень та змін у програми і зміст психолого-педагогічних, методичних дисциплін у різні види педагогічної практики та організацію самостійної роботи студентів. Особливого значення у забезпеченні дієвості системи професійно-педагогічної освіти набуває створення комплексу науково-методичного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців до виховної діяльності, який становить двобічний процес, що ґрунтується на науковому

(теоретичне підґрунтя навчального процесу у ВНЗ – цикл психолого-педагогічних дисциплін) та методичному (належний програмний та навчально-методичний супровід) підходах.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11-17.
2. Балл Г. О. Сучасний гуманізм і освіта / Г. О. Балл // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 2. – С. 3-11.
3. Бех І. Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 3. – С. 5-11.
4. Бондар В. І. Педагогіка й філософія: взаємодія і взаємозбагачення / В. І. Бондар // Вища освіта України. – 2002. – № 3. – С. 14-18.
5. Матвієнко О. В. Теоретико-методологічні проблеми підготовки майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії / О. В. Матвієнко // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Серія 17. – Теорія і практика навчання. – К. : НПУ, 2007. – Вип. 6. – С. 27-35.

Матвієнко О. В. Теоретические основы профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы к воспитательной деятельности.

Стаття посвящена дослідженню актуальної проблеми підготовки в вищому педагогічному навчальному закладі майбутніх учителів до педагогічного взаємодіяння.

Ключевые слова: конкурентоспособность высшего образования, интеграция, европейское образовательное пространство, подготовка учителя, педагогическое взаимодействие, сотрудничество.

Matvienko O. V. Theoretical bases of professional preparation of future teachers of initial school to an educate activity.

The article is sanctified to research of problem of preparation in higher educational establishment to the pedagogical collaboration of future teachers.

Keywords: competitiveness of higher education, integration, European educational space, preparation of teacher, pedagogical co-operation, collaboration.

УДК 372.881.1

Махінов В. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ
ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ**

Актуальність дослідження обумовлена значущістю підготовки мовної особистості майбутнього вчителя засобами професійного спілкування на міжкультурному рівні.

Ключові слова: мовна особистість, професійне спілкування, соціокультурний компонент змісту навчання, комунікативна компетенція, міжкультурна комунікація.

Навчання іноземних мов на сучасному етапі розглядається не тільки як педагогічна чи методична проблема, а як створення умов для усвідомлення відмінностей у рідній та іншомовній культурі, виховання толерантного ставлення до представників інших народів, зниження рівня етноцентризму, формування навичок іншомовної міжкультурної